

Ajankohtaista lainsäädännössä

Riitta Leinen

ympäristöneuvos, ympäristöministeriö

Valtakunnalliset jätehuoltopäivät 6.10.2020

Hallituksen esitys jätelain muuttamisesta

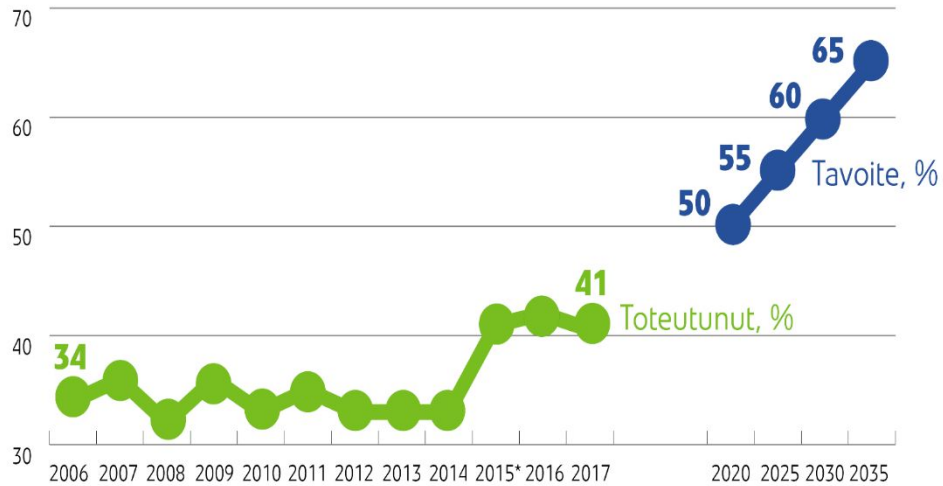
- Lausunnoilla 28.4.-2.6.2020
<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=9db14571-b2ec-4a6f-a530-1c7bc49397eb>
- Noin 350 lausuntoa, muun ohella yli 100 yksityisen jäteyrittäjän jättämää lausuntoa.
 - Isot teemat: kierrätys ja erilliskeräysvelvoitteet, pakkausjätehuollon sääntelymalli ja kunnan vastuulla olevan jätteen kuljetusjärjestelmä
- Täydentävä lausuntokierros JL 33 §:n muuttamisesta julkisten hankintayksiköiden TSV-velvoitteiden osalta 20.7.-21.8.
<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=4486d248-db94-4c1d-880c-57be4cbc3525>
 - tavoitteena Materiaalitori- ja Hilma-alustan yhteensovittaminen
- Tulevia vaiheita : arviointineuvosto, laintarkastus ja käännös – tavoite saada eduskuntaan marraskuussa ja lait voimaan noin 1.6.2021

□ **Olennaisia muutoksia jätelakiin ja lähes kaikkiin jätealan asetuksiin**

□ **Jätetietojärjestelmän kehittäminen**

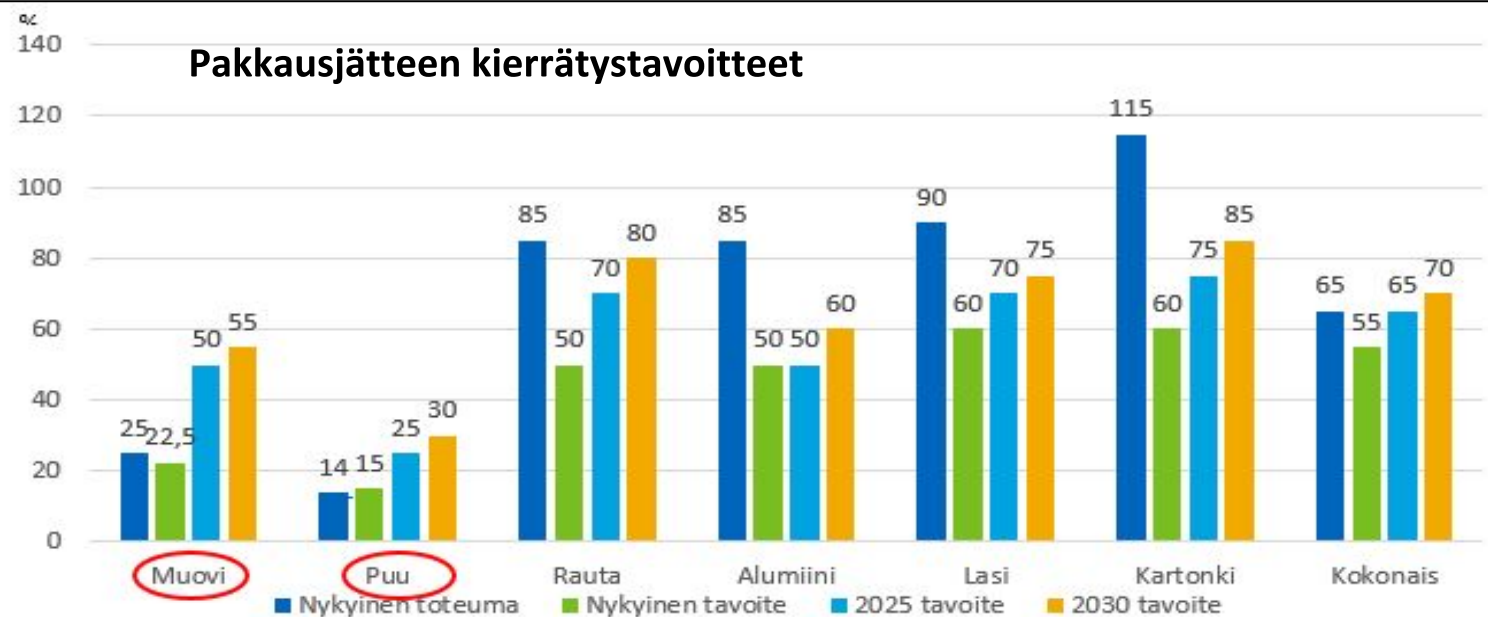

Yhdyskuntajätteen kierrätysaste ja tavoitteet

*Kuitupakkausten tilastointimenetelmään tehtiin muutos.

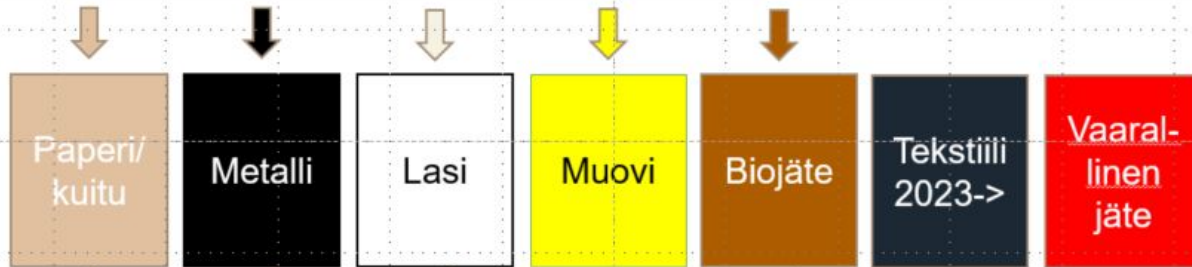
Pakkausjätteen kierrätystavoitteet

HE-luonnos: erilliskeräysvelvoitteet

Asetuksella säädettävät velvoiterajat

- Pakollinen kiinteistökohtainen keräys vähintään 5 huoneiston asuinkiinteistöiltä taajamissa 2 v kuluttua lain voimaantulosta
- Vastaava vaatimus hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnalle 1 v kuluttua
- Kunta tai jätteen haltija voi poiketa em. vaatimuksista tietyin edellytyksin

- Pakkausjäte: 1000 alueellista vastaanottoaikkaa; sijoittelu kiinteistökeräys huomioon ottaen
- 60 terminaalia yritysjätteelle

Biojätteen kiinteistökohtainen keräys: kaikki kiinteistöt yli 10000 asukkaan taajamissa 3 vuoden kuluttua

- JL 91 §: Kunta voi jätehuoltomääräyksillä poiketa
 - ankarampaan suuntaan siten, että valtioneuvoston asetuksessa määritettyä erilliskeräystä (velvoiterajaa) laajennetaan, tai
 - lievempään suuntaan, kun jokin JL 15 §:ssä säädetyistä poikkeusperusteista täyttyy
- JL 41.3 §: Kiinteistön haltija voi järjestää pakkausjätteen keräyksen kiinteistöltä, jos kiinteistö ei kuulu erilliskeräyksen velvoiterajojen piiriin

Lausuntopalaute: erilliskeräysvelvollisuudet

- **Yksimielistä:** Asetustasoiset velvoiterajat hyviä tai välttämättömiä
- **Erimielistä:**
 - asetuksen velvoiterajan laajuus
 - kunnan toimivaltuudet poiketa velvoiterajoista
 - 41.3 §:n mukaisen kiinteistön haltijan järjestämän keräyksen laajuus
 - pakkausjätteiden vastaanottoterminaalien vähimmäismäärä
 - biojätteen erilliskeräyksen siirtymäaika
- **KHO:** kunnan JL 91 §:n nojalla määräämät lievennykset asetukseen määräaikaisiksi

Pakkausjätehuolto: tuottajien ja kuntien yhteistoiminta

HE-luonnos: Kunta kerää, tuottajat maksavat

- Sovitaan keräyksen järjestämisestä ja tuottajien maksamista korvauksista laissa olevien säännösten perusteella
- Tuottajien kustannusvastuu 80 % erilliskerätyn pakkausjätteen jätehuollosta
- Tuottajien takaportti: jos sopimusta ei synny, tuottajat järjestävät itse erilliskeräyksen

Lausuntopalaute

- Laaja kannatus tuottajien ja kuntatoimijoiden keskuudessa
- Jätealan yritykset vastustavat: monimutkainen ja tehoton, jätedirektiivin kustannusvastuusta poikettu heikoin perustein, mahdollisesti myös EU:n valtioneukisääntöjen vastainen, vaaditaan täyttä tuottajavastuuta

Kunnan vastuulla olevan jätteen kuljetusjärjestelmä

HE-luonnos: kaksoisjärjestelmän lakkauttaminen

- Kiinteän jätteen (bio-, pakkaus- ja sekajäte) kuljetuksessa siirrytään kunnan järjestämään kuljetukseen.
- Kilpailutusvaatimusten äsmentäminen (JL 36 §) PK-yritysten huomioon ottamiseksi. Siirtymäajat: erilliskerätty jäte 2v, sekajäte 5 v
- Saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksissa mahdollisuus kunnan ja kiinteistön haltijan järjestämään kuljetukseen säilyy nykyisellään (vähäisin muutoksin)

Lausuntopalaute

- Laaja kannatus kuntatoimijoiden keskuudessa (jotkin yksittäiset kunnat vastaan)
- Jätealan yrittäjät kritisoivat: kaksoisjärjestelmästä luopumista, jätekuljetusten kilpailuttamista koskevan sääntelyn (JL 36 §) epämääräisyyttä tai heikkoa vaikuttavuutta sekä ehdotettujen siirtymäaikojen lyhyyttä
- Järjestöjen näkemykset jakaantuivat

Tuottajavastuu

HE-luonnos

- Pakollinen liittyminen tuottajayhteisöön
- Pakkauksille ”supertuottajayhteisö” – kaikki materiaalit mukaan (JL 62 §)
- Tuottajavastuun ulottaminen kansainväliseen etäkauppaan
- Mukautetut tuottajavastuumaksut mm. tuotteiden kestävyden, korjattavuuden, uudelleenkäytettävyyden ja kierrätettävyyden mukaan

Lausuntopalaute

- Pääosin myönteistä
- JL 62 § näkemykset jakaantuvat: muoviala ja ympäristöyritykset vastustavat; pääosa tuottajista (ml. elintarviketeollisuus ja kauppa) ja tuottajayhteisöt (pl. muovi) tukevat
- Etäkaupan sääntelyyn toivotaan vielä pidemmälle meneviä toimia

Julkiset hankkijat ja TSV-palvelu (JL 33 §)

Ehdotus: Materiaalitori- ja Hilma-alustan yhteensovittaminen

- Julkinen hankkija voi selvittää markkinapuutteen HILMAssa
- Jollei yksityistä palvelua kohtuullisesti saatavilla → TSV-pyyntö kunnalle Materiaalitorissa
- Tiedot sopimuksesta Materiaalitoriin
- Tarvittavat muutokset Materiaalitoriin valmisteilla

Lausuntopalaute

- ratkaisuehdotusta tuettiin yksimielisesti (päällekkäisten menettelyjen välttäminen)
- joitakin tulkintakysymyksiä

Lausuntokierroksen jälkeen HE:stä poistettuja

Aikataulusyistä seuraavaan jätelain muutokseen (2021) siirretään:

- Jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksymistä jätehuoltorekisteriin koskevat muutokset (JL 94-99 §): ulkomaisten kuljettajien hyväksyminen, vakuusvaatimuksen poisto, viranomaistehtävän keskittäminen
- Siirtoasiakirjan tietojen sähköinen raportointi tietojärjestelmään

Luovutaan:

- Aluskierrätysasetuksen mukaiset viranomaistehtävät (JL 22 §): aluskierrätysuunnitelman hyväksyminen ELY-keskuksen tehtäväksi
 - ehdotus ei olisi Hongkongin sopimuksen mukainen

Asetusvalmistelu

Uudistettavat valtioneuvoston asetukset

- jätteistä
- kaatopaikoista
- pakkauksista ja pakkausjätteistä
- paristoista ja akuista
- romuajoneuvoista
- sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta
- renkaista
- keräyspaperista
- juomapakkausten palautusjärjestelmästä
- ympäristönsuojelusta
- SOVAsta
- SUP-tuotteista (uusi)

Lakia tarkentavat säännökset mm.

- Yhdyskunta-, pakkaus- ja R&P-jätteen kierrätystavoitteet
- Eri toimijoita koskevat rilliskeräysvelvoitteet
- Yksityiskohtaiset kirjanpito- ja tiedonantovelvoitteet
- Tuottajavastuun vähimmäisvaatimukset

Aikataulu

Luonnosten viimeistely syksyllä

→ lausunnoille → valtioneuvostoon 2021

→ voimaan yhtä aikaa lakimuutosten kanssa

Kertakäyttömuovidirektiivin (EU) 2019/904 täytäntöönpano

- Merkinnät ja tuotekiellot jo osana viimeistelyssä oleva jätelaki-HE:tä
- Edellyttää muilta osin uutta jätelain muutosta – suunnitteilla kokonaan uusi tuottajavastuuluku SUP- tuotteille
 - HE lausuntokierrokselle 11-12/2020 (tavoite), lainsäädännön oltava voimassa 3.7.2021, vaikka osaa vaatimuksista aletaan soveltaa vasta myöhemmin
 - Haasteina mm: muovin määritelmää ja muovituotteita koskevien komission suuntaviivojen ja toimeenpanosäädösten viivästyminen; tuottajien vastuun määrittely roskaantumisen puhdistuskustannuksista
- Edellyttää myös eräiden SUP- tuotteiden kansallisten kulutuksen vähennystoimien määrittelyä ja niiden ilmoittamista komissiolle
 - Tukihanke (SYKE) päätymässä lokakuussa □ strateginen yhteistyöryhmä ja muovitiekartan yhteistyöverkoston yhteinen keskustelutilaisuus 30.10. aamupäivällä.
 - Alustavan arvion mukaan toimet sisällytettäisiin pääosin uuteen VALTSUUN – päätös kun keinot on määritelty

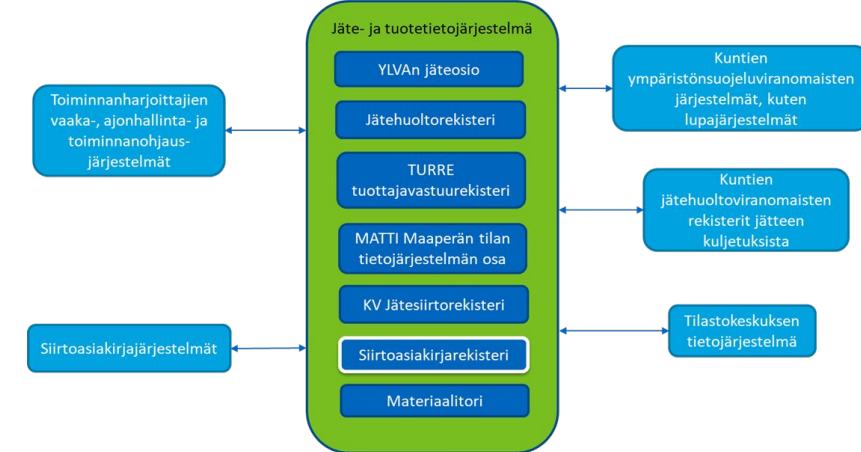

Valtakunnallisen jätesuunnitelman päivitys

- Päivitetään, vaikka nykyinen VALTSU voimassa 2023 saakka
 - Jätedirektiivin uudet sisältövaatimukset → komission mukaan suunnitelmat päivitettävä direktiivin täytäntöönpanon määräajassa
 - Hallitusohjelman kirjaus: *Luodaan jätesektorille kierrätys- ja kiertotalous-tavoitteita tukeva visio, joka ulottuu 2030-luvulle. Tavoitteena on kierrätysasteen nostaminen vähintään EU:n kierrätystavoitteiden tasolle*
- Tavoitevuodeksi 2027
- Vision tarkistus, painopistealueet ennallaan (rakentamisen jäte, biohajoava jäte, yhdyskuntajäte, SER), toimenpiteiden päivitys
- Ohjausryhmänä toimii jätealan strateginen yhteistyöryhmä
- Alueellinen osallistuminen CIRCWASTE-hankkeen aluetilaisuuksien kautta
- Tavoitteena päivitetyn suunnitelman julkaisu 2021 alkupuolella

Jäte- ja tuotetietojärjestelmän kehittäminen 2020-2022

- Tarkoituksena kehittää jäte- ja tuotetiedon keruuseen käytettäviä tietojärjestelmiä (YLVA, TURRE, JHR jne.), parantaa tiedonsaantia (tietopalvelut), perustaa rekisteri siirtoasiakirjatiedoille ja integroida eri järjestelmiä yhtenäisemmäksi jäte- ja tuotetietojärjestelmäksi
- Taustalla jätedirektiivien toimeenpanon aiheuttamat muutostarpeet sekä muut tunnistetut puutteet tietojen kattavuudessa, luotettavuudessa ja hyödynnettävyydessä sekä järjestelmien käytettävyydessä
 - *Visio: ”Käyttäjystävällisestä, digitaalisesta järjestelmästä on saatavilla luotettavaa ja kattavaa jäte- ja tuotetietoa, jonka avulla voidaan seurata ja kehittää jätehuoltoa, vastata raportointivaatimukseen sekä edistää kiertotaloutta.”*
- Tähän mennessä tehty esiselvitysvaihe, alettu toteuttaa siirtoasiakirjarekisteriä ja nyt valmistellaan hankkeen varsinaista asettamista ja organisointia
 - Raportointimuutosten, tietopalvelujen ja siirtoasiakirjarekisterin käyttöönotto todennäköisesti 2022
 - Sidosryhmien ja järjestelmän käyttäjien osallistumismahdollisuuksista huolehditaan
- Hankkeesta aletaan viestiä syksyn aikana Hankeikkunassa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet>

EoW-valmistelua

EoW = End of Waste = jätteeksi luokittelun päätyminen

- Keskustelutti jätelakityöryhmässä, kriittinen lausuntopalaute jätelaki-HE:n ehdotuksista => perustetaan työryhmä seuraamaan ja kehittämään päätöksentekomenettelyitä
- Jätelain muutoksen myötä tapauskohtaiset päätökset edellytetään jatkossa merkittäväksi ympäristönsuojelun tietojärjestelmään ja päätökset olisi julkaistava netissä
 - lisää menettelyn läpinäkyvyyttä.
- Ympäristöministeriö julkaisi (2019) muistion tapauskohtaisesta päätöksenteosta
 - tavoitteena yhtenäistää ja helpottaa hakemuksia ja päätöksentekoa.
[file:///C:/Users/03022565/Downloads/YM%20muistio_J%C3%A4tteesi%20luokittelun%20p%C3%A4%C3%A4ttymist%C3%A4%20koskeva%20tapauskohtainen%20p%C3%A4%C3%A4tt%C3%B6ksenteko_rev_300819%20\(6\).pdf](file:///C:/Users/03022565/Downloads/YM%20muistio_J%C3%A4tteesi%20luokittelun%20p%C3%A4%C3%A4ttymist%C3%A4%20koskeva%20tapauskohtainen%20p%C3%A4%C3%A4tt%C3%B6ksenteko_rev_300819%20(6).pdf)
- Ensimmäinen kansallinen EoW-asetus (betonimurske) lähdössä kohta lausunnolle
- Vireillä myös muita jätelajikohtaisia asetusvalmisteluhankkeita (mekaanisesti kierrätetty muovi, kemiallisesti kierrätetty muovi, jätteenpolton kuona)

Komission EoW-työ

Komission toimet EoW-menettelyn kiertotalouden toiminta-suunnitelmassa

1. selvittää mahdollisuuksia kehittää EU-laajuisia EoW-kriteerejä
 - vuosien tauko valmistelussa
 - poistaisi/vähentäisi ko. jätelajien osalta eri jäsenmaiden erilaisia tulkintoja jätteensiirrossa
 - Suomen kannalta kiinnostavat jätelajit ?
2. pyrkii yhdenmukaistamaan tapauskohtaista ja kansallista päätöksentekoa
 - taustaksi komissio teettänyt selvityksen EoW- ja sivutuotekäytännöstä jäsenmaissa
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/beb56eaa-9fc0-11ea-9d2d-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-131914225>

MASA-rekisteröinnistä ilmoitukseen

MASA = maa-aines(jätteen) hyödyntäminen

Lainsäädäntöhanke käynnistynyt yhteistyössä SYKE:n kanssa – MASA-rekisteröinnistä luovuttu

- taustalla lausuntokierroksen palaute ja sitä edeltänyt monivuotinen keskustelu
- YSLin muutos (ehkä uusi luku 14 a)
 - haittaa aiheuttavien maa-ainesten tutkimusvelvollisuus
 - kaivamista, hyödyntämistä, kiinteytystä ja välivarastointia koskeva ilmoitusmenettely
- Tarkentava VNa (hyödyntäen MASA-asetusluonnosta)
 - säännökset ilmoituksen ja sitä koskevan päätöksen tarkemmista sisältövaatimuksista
 - maa-aineksen kaivamisen, hyödyntämisen ja sitä edeltävän välivarastoinnin sekä maaperän kiinteytyksen tarkemmat edellytykset sekä tarpeelliset vaatimuksista toiminnasta mahdollisesti aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi
- Eduskuntaan kevätistuntokaudella 2022

Jäteverotuksen kehittäminen

- **HO:** Selvitetään edellytykset edistää veropoliittisin keinoin kiertotaloutta esim. jätteenpolton energia- ja hiilidioksidipäästöön perustuvalla verolla sekä kaatopaikalle päätyvän jätteen jäteveroa korottamalla.

Jäteveroa (kaatopaikka) koskeva taustaselvitys 05-10/2020 (FCG)

- Nykyisen jäteveropohjan muutostarpeet
- Nykyisten määritelmien tulkintakysymykset (kaatopaikalla hyödyntäminen ja välivarastointi)
- Jäteveron korotusvaihtoehdot ja niiden vaikutukset (lopullinen ratkaisu voi olla joku muu)
 1. Jäteveron korottaminen kertaluonteisesti tai portaittain
 2. Jäteveron korottaminen ja veropohjan laajennus koskemaan kaikkia jäteluokkia (pl kaivosjätteet)
 3. Jäteveron korottaminen ja veropohjan muutokset (lisäämällä kipsijäte (17 08 02) ja viherlipeäsakka (03 03 03) sekä poistamalla jäteverotaulukosta tietyin osin energiatuotannon kipsijäte (10 01 05)

Jätteenpolton ohjauskeinot

- **VN-TEAS hanke: Jätteenpolton kiertotalous- ja ilmastovaikutuksiin vaikuttaminen eri ohjauskeinoin 05-12/2020**
 - toteuttajana Afry
 - selvitetään kiertotalouden ja ilmastovaikutusten kannalta optimaalisin jätteenpoltoon kohdistuva ohjauskeino tai ohjauskeinojen yhdistelmä
 - mm. jätteenpolton verotus (kohdentuminen, verotaso), green deal (mahdollinen sisältö), muut mahdolliset ohjauskeinot

Ajankohtaista ympäristönsuojelulainsäädännöstä

INTELU-hanke (VNTEAS) 4/2020

- Investointeihin liittyviä lupamenettelyjen nopeuttaminen käsittelyajaltaan vuoteen säilyttäen kuitenkin lupaprosessien ja -päätösten laatu vähintään nykytasolla.
- Ehdotukset saivat lausuntokierroksella ristiriitaisen palautteen
 - *Todennäköisestä käsittelyajasta tiedottaminen, erillislakeihin viittaukset hallintolakiin*
 - *Käsittelyajan tarkempi arvioiminen, tiedottaminen ja tarkentaminen*
 - *Määräajasta säätäminen*
 - *Muut kuin lainsäädännölliset keinot*

Teollisuuspäästödirektiivin arviointi ja päivitys

- Komission arviointi julkaistiin 23.9.2020
<https://ec.europa.eu/environment/industry/stationary/ied/evaluation.htm>
 - IED tehokas ilmapäästöjen vähentämisessä, mutta vähäisempi kontribuutio kiertotalouden ja ilmastotavoitteiden edistämässä
 - IED:n hallintomalli, ml. BREF prosessi, on ollut menestystarina
- IED:n päivitysehdotusta odotetaan vuoden 2021 loppuun mennessä.
 - mm. kiertotalouden ja teollisuuden ilmastotoimien nykyistä parempi tukeminen

Muuta ajankohtaista (1)

- **Akut**

- TEM on käynnistänyt akkustrategian laatimisen
- Komissio antanee akkuja koskevan säädösehdotuksen 18.11

- **EU:n monivuotiseen budjettikehykseen liittyvä muoviomavara**

- pieni osa BKT-pohjaisesta jäsenvaltioiden maksuosuuksista korvautuu kierrättämättä jäävän muovipakkausjätteen määrän perusteella määritettävällä maksuosuudella 2021 alkaen
- ei ole vero! edellyttää luotettavaa tiedonkeruuta, komission tarkastuskäynnit

- **Pakkaukset ja pakkausjätteet:** komission julkinen kuuleminen 6.1.2021 saakka pakkausvaatimusten ja pakkausjätteiden syntyä koskevista toimista

<https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12263-Review-of-the-requirements-for-packaging-and-feasibility-of-measures-to-prevent-packaging-waste>

- **Puhdistamolietteet:** komissio aloittamassa puhdistamolietedirektiivin muutostarpeiden arvioinnin (Q3/2020 – Q3/2021)

https://chemycal.com/news/a7add22f-5589-4825-b520-af6d89324280/EU_Evaluation_Roadmap__Sewage_Sludge_Directive_86_278_EEC

- **Baselin sopimuksen liitettä IV koskevat (EU:n ja muiden maiden) muutosehdotukset**

- **Hyödyntämis- ja loppukäsittelytoimien luokituksen uudistaminen**

Muuta ajankohtaista (2)

- **Satamien vastaanottolaitedirektiivin (2019/883) (PRF-direktiivi) täytäntöönpano**
 - muutokset merenkulun ympäristönsuojelulakiin (MYSL); LVM:n tavoitteena HE lausunnoille loka-marraskuussa lausunnoille.
 - lisää jätteen erilliskeräystä satamissa
- **EU:n markkina- ja valvonta-asetuksen (2019/1020) toimeenpano**
 - markkina- ja valvontalain muutokset
 - yhtenäiset valvontatoimet ulotetaan koskemaan myös jätelain nojalla annettujen tuotevaatimusten valvontaa (mm. pakkaukset, ajoneuvot, sähkölaitteet, SUP-tuotteet)
- **Kemikaalit**
 - Kansallisen **kemikaaliohjelman** uudistaminen käynnistyy loppuvuonna.
 - **Komission kemikaalistrategiaa** odotellaan lokakuussa
 - Hyväksytty REACH-rajoitus koskien lyijypitoisten haulien käyttöä ja hallussapitoa (voimaan 2023 alkupuolella) – koskee ns. RAMSAR-kosteikkoalueita (merkittävä osa Suomen pinta-alasta)
 - Harkinnassa REACH-rajoitus koskien kumirouheen käytön kieltoa tekonurmissa

Muuta ajankohtaista (3)

- **Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus**

- Valmistelussa mm. rakennusten elinkaariominaisuudet (ml. materiaalien uudelleenkäytettävyys ja hyödynnettävyys materiaalina), velvollisuus tehdä rakennus- ja purkujäteselvitys
- parlamentaarinen valmistelu, tavoitteena HE vuoden 2021 loppuun mennessä

- **TOVA-lainsäädäntöhanke**

- Tavoitteena luoda nykyistä kattavampi ympäristövahinkojen toissijainen vastuujärjestelmä,
- Rahoituspohjan uudelleentarkastelu: tarkoituksena, että toiminnanharjoittajien ympäristövelvoitteet tulevat mahdollisimman pitkälle hoidetuksi ilman valtion taloudellista väliintuloa
- Laajapohjainen ohjausryhmä ja virkamiehistä koostuva työjaosto 1.1.2020-31.5.2021

- **Valtakunnallinen ruokahävikki- ja biojättekampanja alkaa 20.10.**

- **YM, MMM, Kivo, Kuntaliitto**, mukana myös SYKE (Circwaste), Kuluttajaliitto
- SBB, PTY, ETL ja MaRa

Kiitokset!

puh. 0295250162

riitta.levinen@ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

